

HOVEDSTYRET

Dato: 22.09.2009 kl. 10:00

Sted: Møterom Hålogaland, KS Møtesenter

Medlemmer som kalles inn til møtet:

Halvdan Skard

Lars Salvesen – vara for Bjørg Tysdal Moe

Erlend Helle – vara for Solveig Kvidal

Jørund A. Ruud

Terje Ohnstad – vara for Gunda Johansen

Ivar Johansen

Hanne Braathen

Odd Arild Kvaløy

Gunn Marit Helgesen

Hilde Onarheim

Oddleif Olavsén

Line Vennesland

Per Arne Olsen

Gunn Berit Gjerde

Mette Qvortrup

Observatør:

Harald Danielsen, RU

Meldte forfall til møtet:

Bjørg Tysdal Moe, Gunda Johansen, Solveig Kvidal

Fra administrasjonen møter:

Sigrun Vågang, Anne Marie Svenneby

Vararepresentanter møter etter særskilt innkalling.

Informasjon om møtet:

SAKLISTE

Hovedstyret

22.09.2009 kl. 10:00

Notat

[09/6](#)   09/01639-2   **Tiltak mot Finanskrisen – Kommunenes rolle**

Saksframlegg

[09/57](#)   09/00032-30   **Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 28.aug. 2009**

[09/58](#)   09/00690-2   **Landsstyret 30. oktober 2009 - forslag kjøreplan**

[09/59](#)   09/01801-1   **Debattgrunnlag for strategikonferansene i 2010**

[09/60](#)   09/01800-1   **Rød sak**

[09/61](#)   09/01619-1   **Bør samarbeidsavtalene med departementet om NAV-reformen videreføres**

[09/62](#)   09/01815-8   **Plattform for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor**

[09/63](#)   09/01441-5   **Høring - endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidig ansettelse**

[09/64](#)   09/01370-2   **Bortvisning av elever - Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven - Høring**

Orienteringssaker

[09/34](#)   09/00048-11   **Statusrapport for Helsesatsingen - september 2009**

[09/35](#)   09/01828-1   **Iverksetting av forvaltningsreformen - status i arbeidet pr 1. september 2009**

[09/36](#)   09/01399-5   **Høringsnotat om endringer i barnehageloven - rett til barnehageplass for barn av asylsøkere**

[09/37](#)   08/02887-4   **Forberedelser til FNs klimatoppmøtet (COP 15) i København, 8. – 17. desember 2009**

Diverse orienteringer fra administrerende direktør.

Eventuelt

Notat

09/6 Tiltak mot Finanskrisen – Kommunenes rolle

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/6

Forslag til vedtak

Hovedstyret tar saken til orientering.

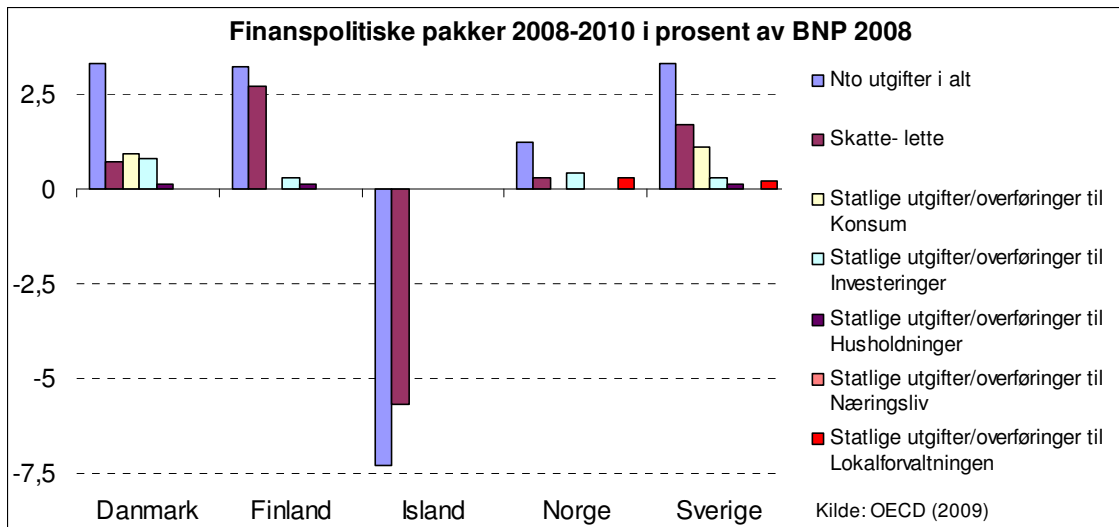
Notatets fakta

Den verdensomspennende økonomiske nedgangen som ble utløst av den internasjonale finanskrisen kan være i ferd med å nå bunnen. OECDs ledende indikatorer viser oppgang for nesten alle industriland. Boligmarkedet i USA synes å være på bedringens vei og også forbruksveksten har tatt seg noe opp. For en rekke utviklingsland, slik som Kina, synes det som om krisen aldri fikk skikkelig tak; her viser allerede i noen grad også sammenfallende indikatorer oppgang.

For de fleste land er imidlertid kapasitetsutnyttingen fortsatt lav og arbeidsledigheten økende. En kan ikke utelukke at dette kan føre til tilbakeslag som kan drive nedgangen ytterligere nedover. Det er uansett grunn til å vente at det kan ta tid før verden har lagt lavkonjunkturen bak seg.

Det at nedgangen alt nå synes å stanse opp, må både sees i sammenheng med at den har vært uvanlig bratt for mange land og med de omfattende stimuleringstiltakene som myndighetene satte i verk. Disse tiltakene har dels bestått i finansielle støttetiltak, dels stimuleringstiltak for økonomien for øvrig, enten i form av skattelettelser eller i form av økte utgifter til drift, investeringer eller overføringer til andre sektorer.

En oversikt fra OECD i juni i år, se vedlagte tabell, viser at de statlige stimuleringstiltakene fordelte seg om lag likt på skattelettelser og økte utgifter. Blant utgiftstiltakene dominerer statlige investeringsprosjekter, men i 7 av de 26 OECD-landene som har gjennomført stimulansetiltak blir en andel av stimulansene kanalisert gjennom delstats- eller lokalforvaltningen. Her skiller USA, Norge, Østerrike og Tyrkia seg ut med særlig høy andel (20-40 pst), men også for Sverige, Japan og Korea er andelen betydelig (rundt 10-15 prosent). I alle fall for USA og Østerrike avspeiler den høye andelen antakelig delstatsstrukturen, mens den i alle fall for Norge og Sverige skyldes økte overføringer til lokalforvaltningen (kommuner og fylker/län). Fordelingen på ulike typer tiltak i de nordiske landene er vist i figuren nedenfor.

Det første som springer i øynene er at mens Danmark, Finland og Sverige iverksatte stimulerings tiltak tilsvarende drøye 3 prosent av BNP, og Norge tilsvarende drøye 1 prosent av BNP Fastlands-Norge (de norske tallene omfatter bare 2009 og kom i tillegg til et allerede i utgangspunktet ekspansivt statsbudsjett for 2009), har man i Island måttet stramme til på statsbudsjettet tilsvarende 7½ prosent av BNP. Det meste av tilstramningen skjedde i form av skatteskjerpning, og det foreligger ikke informasjon om overføringene til kommunesektoren ble berørt. Blant de fire andre landene skiller Finland seg ut ved at skattelettelse står for det meste av tiltakene, mens beløpene er mer jevnt fordelt i de andre landene. Det er imidlertid bare Norge og Sverige som har økt overføringene til lokalforvaltningen. Ingen av landene rapporterer at de har økt overføringene til næringslivet.

For region-/lokalpolitikere kan det være grunn til å drøfte sektorens rolle i motkonjunkturpolitikken, både av hensyn til evt behov for ytterligere stimulanse i den pågående lavkonjunktoren og for framtidige tilbakeslag. Hvorfor ble sektoren involvert i noen land, men ikke i andre? Hvilke lærdommer kan en trekke fra de landene der kommunesektoren ble trukket inn?

Stabiliseringspolitikk er i første rekke en nasjonal oppgave

Et økonomisk tilbakeslag kan ramme ulike deler av næringslivet ulikt. På grunn av forskjeller i næringsstruktur kan det gi ulike regioner og lokalsamfunn i et land ulike behov for stimulansetiltak. Dette er imidlertid ikke et argument for at ansvaret for stabiliseringspolitikken¹ bør overlates til regionale/lokale myndigheter.

- For det første er det slik at regionale/lokale myndigheter normalt har mindre økonomisk handlemfrihet til å sette i gang stimulansetiltak enn nasjonale myndigheter (skattepolitikk, låneopptak, mv).
- For det andre er det normalt slik at regioner som sterkest rammes av problemer og dermed har størst behov for stimulansetiltak, samtidig vil ha svakest skattegrunnlag og dermed minst finansielle ressurser å sette inn i stabiliseringspolitikken.
- For det tredje er det slik at ”multiplikatoreffekten” av offentlige stimulansetiltak (hvor mye den økonomiske aktiviteten i området øker per krone i økte utgifter) reduseres når det geografiske området en betrakter blir mindre, fordi ”importlekkasjen” til andre områder øker. Lokal stimulanspolitikk vil dermed komme et betydelig større område til gode enn det området som finansierer tiltaket og effekten på områder som rammes sterkt vil bli relativt svak.

¹ Stabiliseringspolitikk, eller motkonjunkturpolitikk, er et politikktiltak som tar sikte på å stimulere den generelle økonomiske aktiviteten i landet i en lavkonjunktur, og bremse aktiviteten i en høykonjunktur.

Samlet betyr dette at en lokalt initiert motkonjunkturpolitikk kan bli svakere enn ønskelig og i liten grad vil komme de hardest rammete lokalsamfunn til gode. Ved at stabiliseringspolitikken er nasjonal vil den finansieres av alle landets skattebetalere, og den kan samtidig utformes slik at det stimulerer relativt sterke områder som er hardest rammet. I utgangspunktet bør derfor stabiliseringspolitikk være en nasjonal oppgave.

Tjenesteproduksjonen i region-/lokalforvaltning uegnet som konjunkturinstrument

Konjunktursvingninger består normalt i svingninger i aktiviteten i privat sektor. Tiltak for å motvirke konjunktursvingninger må derfor i hovedsak rette seg mot privat sektor. I tillegg til dette kommer så at tjenesteproduksjonen i regionale og lokale forvaltningsenheter bare i begrenset grad kan være et stabiliseringspolitisk instrument. Behovene denne tjenesteproduksjonen skal dekke vil i hovedsak være uavhengig av konjunktursituasjonen, og bør derfor ikke variere i takt med konjunkturutviklingen. I den grad det er en sammenheng mellom konjunktorene og behovene for slike tjenester, kan den like gjerne bestå i at en høykonjunktur tilsier høyere aktivitet og lavkonjunktur lavere aktivitet, som motsatt.

Dersom en skulle trappe opp tjenesteproduksjonen – for eksempel av velferdstjenester – i en lavkonjunktur av konjunktursyn, burde en tilsvarende redusere produksjonen i høykonjunkturer. Hvis ikke, vil konjunktursvingninger over tid føre til høyere aktivitet i offentlig sektor enn det en ville ønsket med en mer stabil konjunkturutvikling. På den annen side, med en symmetrisk politikk i lav- og høykonjunkturer, så vil svingninger i aktiviteten i privat sektor føre til motsatte svingninger i aktiviteten i offentlig sektor, for eksempel slik at standard og dekningsgrad for offentlige velferdstjenester måtte reduseres i høykonjunkturer. Dette er heller ikke heldig.

En motkonjunkturpolitikk som omfatter aktiviteten i offentlig sektor selv, bør derfor begrense seg til aktivitet som kan svinge over tid, først og fremst investeringsprosjekter som på lang sikt likevel skal gjennomføres, men der en i noen grad kan la konjunktursituasjonen avgjøre når de bør gjennomføres.

Regionale/lokale myndigheter kan likevel ha en rolle

At stabiliseringspolitikk i første omgang må være en nasjonal oppgave, og at tjenesteproduksjonen i region-/lokalforvaltningen er uegnet som instrument i motkonjunkturpolitikken, betyr ikke at ikke regionale/lokale myndigheter kan være tjent med å sette i gang økt virksomhet på egen hånd i en lavkonjunktur. Det skyldes at en lavkonjunktur frigir ressurser og presser kostnadene for varer og tjenester ned, blant annet fordi bedriftene i en lavkonjunktur ønsker å redusere sine investeringer fordi de erfarer og/eller forventer at etterspørselen etter deres produkter reduseres. Lavkonjunktoren skaper ingen tilsvarende reduksjon eller usikkerhet om det framtidige behovet for tjenester fra region-/lokalforvaltningen.

Dette kan gjøre det økonomisk fordelaktig for regionale/lokale myndigheter å sette i gang virksomhet som ikke er strengt bundet i tid, for eksempel ulike typer investeringsarbeid. Samtidig som det er fordelaktig for de som setter i gang tiltaket, er det fordelaktig for privat sektor som opplever økt etterspørsel i en periode der etterspørselen i utgangspunktet er lav. Argumentet er altså at økt aktivitet er til fordel for virksomheten i forvaltningsenheten. At det også bidrar til stabiliseringen av makroøkonomien er en positiv sideeffekt.

Dette er også et argument for at det kan være riktig å bruke lokale forvaltningsenheter som et element i en nasjonal stabiliseringspolitikk. Det er ingen grunn til å tro at en lavkonjunktur vil redusere det framtidige behovet for tjenester fra lokalt/regionalt nivå, og det vil være en fordel å gi dette nivået økte midler slik at det kan utnytte lavkonjunktoren til oppgaver som uansett må løses på lengre sikt. Og nettopp fordi de

regionene/lokalsamfunnene som er hardest rammet av en krise normalt vil være de som har det svakeste finansielle grunnlaget, vil økte overføringer fra sentrale myndigheter være et positivt bidrag til å sette i gang slik virksomhet.

Tilsvarende kan det være lønnsomt for offentlige myndigheter å begrense/utsette investeringsarbeider i en høykonjunktur, dersom dette er mulig uten å svekke tjenestetilbudet. Både en viss grad av offentlig ”underinvestering” i høykonjunkturen og ”overinvestering” i lavkonjunkturen kan derfor være både bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk optimalt.

Norske erfaringer: Beredskap viktig

I Norge ble kommunesektoren (fylker og kommuner) trukket inn i planleggingen av motkonjunkturpolitikken allerede på et tidlig tidspunkt. KS ble høsten 2008 bedt om å komme med innspill, og disse innspillene ble i stor grad tatt hensyn til i utformingen av pakken. Av en total pakke på ca 20 mrd kroner, ble 6,4 mrd kroner kanalisert gjennom kommunesektoren. Størsteparten av midlene ble gitt som støtte til ekstraordinært vedlikehold, men noe ble også gitt som frie midler. At vedlikeholdstiltak i kommunesektoren ble en såpass sentral del av pakka skyldes at den økonomiske nedgangen i Norge i første omgang særlig ga seg utslag i fall i boligbyggingen og dermed nedgang i produksjonen i bygg- og anleggsnæringen, og dels at den sittende regjeringen ønsket å flagge en generell politisk prioritering av kommunesektoren. Men det kan også ha sammenheng med at sektoren selv var godt forberedt på oppgaven.

KS hadde allerede for flere år siden gjennomført egne analyser av hvordan kommunesektoren reagerte på konjunktursvingninger i norsk økonomi. De viste at kommunesektoren reagerte svakt medsyklisk, men generelt bare ga beskjedne bidrag til konjunktursvingninger. Som en oppfølger hadde en også initiert et FoU-prosjekt som analyserte hvordan kommunesektoren reagerte på inntektsendringer. Prosjektet viste at tidsforsinkelsen mellom normale inntektsendringer og utslag i drifts- og investeringsaktivitet i sektoren er så lang, at det å regulere sektorens inntekter ikke egner seg som et virkemiddel i motkonjunkturpolitikken. Dersom en forsøker å drive motkonjunkturpolitikk med sektorens normale inntekter, det være seg frie eller øremerkede midler, risikerer en at de største effektene på aktiviteten kommer etter at konjunktorene har snudd, dvs at forsøket på motkonjunkturpolitikk lett kan ende som medkonjunkturpolitikk.

Dessuten hadde KS gjennom en debatt om velferdstjenester i lys av den framtidige eldrebølgen avklart at til tross for god offentlig økonomi de kommende årene burde en være varsom med en for sterk utbygging av velferdstjenester i kommunesektoren de nærmeste årene, fordi en da kunne risikere at velferdsordningene ikke ble opprettholdbare når eldrebølgen om ti-femten år ville øke tjenestebehovet dramatisk. En kunne heller ikke, bare pga ønsket om motkonjunkturpolitikk, øke standarder på velferdstjenestene kraftig nå, for så å redusere standard igjen når behovet for motkonjunkturpolitikk ga seg.

På dette grunnlaget kunne KS konkludere med at det ikke var ønskelig å bruke vanlig drifts- og investeringsaktiviteter i kommunesektoren som instrument i motkonjunkturpolitikken. Dersom en skulle bruke kommunene måtte en finne fram til spesielle tiltak, som var slik at økte inntekter raskt slo ut i økt aktivitet, og som var slik at tiltakene raskt kunne avsluttes. Og selvsagt måtte tiltakene være slik at de i seg selv var nyttige for sektoren, helst slike som kunne reduseres sektorens utgifter i framtida, og slik legge til rette for varig bedre tjenester.

KS hadde dessuten initiert et FoU-prosjekt som klarla at det fantes et (uoptimalt) stort vedlikeholdsetterslep for bygninger i kommunesektoren. Resultatet forelå tidlig i 2008. Da spørsmålet om tiltakspakke reiste seg høsten 2008 sendte KS spørsmål til alle kommunene og fylkeskommunene om i hvilken grad de hadde oversikt over sitt eget

vedlikeholdsetterslep. Undersøkelsen pekte mot at sektoren kunne ha så mye som 30 mrd kroner i identifisert, udekket vedlikeholdsetterslep for bygninger og anlegg.

Ekstraordinært vedlikeholdsarbeid er motkonjunkturiltak som uten videre tilfredsstiller noen av kravene som ble stilt overfor. De kan avsluttes når det ikke er lenger behov for dem. De vil likevel ha varige positive effekter for kommunene ved at de reduserer investerings- og driftskostnader i framtida. Det eneste en trengte å fokusere på var at økte midler til ekstraordinært vedlikehold måtte gi seg raskt utslag i økt aktivitet. For å sikre dette understreket KS at det var viktig at kommunene fikk informasjon om planene allerede før ordningene var konkretisert, slik at de kunne begynne egen planlegging av tiltak. Dessuten at en sørget for at pengene raskt kom kommunene i hende, uten forutgående, langvarige søknadsprosedyrer, og at staten heller førte kontroll med pengebruken i ettetid. Dette ble fulgt opp av regjeringen.

Regjeringen la fram sin tiltakspakke i slutten av januar i år. Pakka ble vedtatt av Stortinget i februar, og allerede i løpet av mars hadde halyparten av kommunene satt i verk arbeid med ekstraordinære vedlikeholdstiltak. Det er en forutsetning at midlene skal brukes i løpet av året.

Sigrun Vågeng

Per Richard Johansen

Composition of fiscal packages

Total over 2008-2010 period as % of GDP in 2008

	All measures	Tax relief measures					Spending measures						In per cent of all measures		Sub-nat. government in per cent of	
		Total	Individuals	Businesses	Consumption	Social contributions	Total	Purchases Final consump.	Investment	Households	Transfers Business	Sub-nat. governm.	Tax reliefs	Spending	All measures	Total spending
Australia	5,4	1,3	1,1	0,2	0	0	4,1	0	3	1,1	0	0	24	76	0	0
Austria	1,2	0,8	0,8	0,1	0	0	0,4	0	0,1	0,2	0	0,1	67	33	8	25
Belgium	1,4	0,3	0	0,1	0,1	0	1,1	0	0,1	0,5	0,5	0	21	79	0	0
Canada	4,1	2,4	0,8	0,3	1,1	0,1	1,7	0,1	1,3	0,3	0,1	..	59	41	..	..
Czech Republic	2,8	2,5	0	0,7	0,4	1,4	0,3	-0,1	0,2	0	0,2	0	89	11	0	0
Denmark	3,3	0,7	0	0	0	0	2,6	0,9	0,8	0,1	0	0	21	79	0	0
Finland	3,2	2,7	1,9	0	0,3	0,4	0,5	0	0,3	0,1	0	0	84	16	0	0
France	0,7	0,2	0,1	0,1	0	0	0,6	0	0,2	0,3	0	0	29	86	0	0
Germany	3,2	1,6	0,6	0,3	0	0,7	1,6	0	0,8	0,3	0,3	0	50	50	0	0
Greece ¹	-0,8	-0,8	-0,8	0	0	0	0	-0,4	0,1	0,4	0,1	0	100	0	0	0
Hungary	-7,7	-0,2	0,6	0,1	-2,3	1,5	-7,5	-3,2	0	-3,4	-0,4	-0,5	3	97	6	7
Iceland	-7,3	-5,7	-1	..	..	..	-1,6	..	..	..	..	..	78	22	..	..
Ireland	-8,3	-6	-4,5	0,2	-0,5	-1,2	-2,2	-1,8	-0,2	-0,1	0	0	72	27	0	0
Italy	0	-0,3	0	0	-0,1	0	0,3	0,3	0	0,2	0,1	0	..	..	..	0
Japan	4,7	0,5	0,1	0,1	0,1	0,2	4,2	0,2	1,2	0,6	1,5	0,6	11	89	13	14
Korea	6,1	2,8	1,4	1,1	0,2	0	3,2	0	1,2	0,7	1	0,3	46	52	5	9
Luxembourg	3,9	2,3	1,5	0,8	0	0	1,6	0	0,4	1	0,2	0	59	41	0	0
Mexico ¹	1,7	0,4	0	0	0,4	0	1,2	0,1	0,7	0,1	0	0	24	71	0	0
Netherlands	2,5	1,6	0,2	0,5	0,1	0,8	0,9	0	0,5	0,1	0	0	64	36	0	0
New Zealand	3,7	4,1	4	0	0	0	-0,3	0,1	0,6	-0,6	0	0	111	-8	0	0
Norway ^{1,2}	1,2	0,3	0	0,3	0	0	0,9	0	0,4	0	0	0,3	25	75	25	33
Poland	1,2	0,4	0	0,1	0,2	0	0,8	0	1,3	0,2	0,1	0	33	67	0	0
Portugal	0,8	..	..	..	..	..	..	0	0,4	0	0,4	0	..	..	0	..
Slovak Republic	1,3	0,7	0,5	0,1	0	0,1	0,7	0	0	0,1	0,6	0	54	54	0	0
Spain	3,9	1,7	1,6	0	0	0	2,2	0,3	0,7	0,5	0,7	0	44	56	0	0
Sweden	3,3	1,7	1,3	0,2	0	0,2	1,7	1,1	0,3	0,1	0	0,2	52	52	6	12
Switzerland	0,5	0,2	0,2	0	0	0	0,3	0,3	0	0	0	0	40	60	0	0
Turkey	4,4	1,5	0,2	1,1	0,2	0	2,9	0,6	1,2	0	0,3	0,6	34	66	14	21
United Kingdom	1,9	1,5	0,5	0,2	0,6	0	0,4	0	0,4	0,2	0	0	79	21	0	0
United States	5,6	3,2	2,4	0,8	0	0	2,4	0,7	0,3	0,5	0	0,9	57	43	16	38

Total columns are not the sum of columns shown because some components either have not been clearly specified or are not classified in this breakdown.

1. Data not available for 2010.

2. Norwegian data shown as a percentage of 2008 mainland GDP.

Source: OECD (2009), Economic Outlook 85, Appendix 1.A1, Table 1.8

Saksframlegg

09/57 Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 28.aug. 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/57

Forslag til vedtak

Protokollen anses godkjent med justeringen til Eventuelt punkt 2.

Saksframstilling

Det er mottatt en merknad til protokollens punkt 2 slik .....”Energisektoren er i mekling med frist 12. sept., eventuelt streik fra 15. sept.”. Protokollen anses godkjent med denne justeringen.

Sigrun Vångeng

09/58 Landsstyret 30. oktober 2009 - forslag kjøreplan

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/58

Forslag til vedtak

Hovedstyret foreslår at Landstyret gjennomføres slik det framgår av vedlegget.

Saksframstilling

Sigrun Vångeng

Kjøreplan 3010.DOC

09/59 Debattgrunnlag for strategikonferansene i 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/59

Forslag til vedtak

Debattheftet foran strategikonferansene 2010 skal legge til rette for og dialog mellom medlemmene og KS om interessepolitikk og arbeidsgiverpolitikk. Heftet skal omhandle strategisk viktige og aktuelle temaer, og reise spørsmål som gir grunnlag for politisk debatt. Målgruppe for debattheftet er politisk og administrativ ledelse i kommunen/fylkeskommunen.

Kommunesektoren under press! er valgt som hovedoverskrift for debattheftet 2010. Det presenteres gjennom tre undertemaer:

- *Lokaldemokratisk handlingsrom
- *Samhandlingsreformen – en mulighetsreform
- *Arbeidsgiverrollen i framtidens kommuner

Formålet med fylkesmøtene i KS er å forankre arbeidet med konsultasjoner, tariff- og arbeidsgiverspørsmål, forpliktende avtaler og andre viktige/prinsipielle saker. Fylkesmøtet skal også gi retning for fylkesstyrets arbeid.

For å sikre god tid til behandling hos medlemmene, skal debattheftene bli sendt ut flere måneder før strategikonferansene (oktober 2009) og fylkesmøtene. Problemstillingene i heftet skal være overordnede og av strategisk betydning, og i mindre grad være dagsaktuelle. Den dagsaktuelle vinklingen av temaene kan ivaretas gjennom spissing av budskapet i innledningene som holdes på konferansene (januar/februar 2010).

Dialogen skal munne ut i uttalelser som skal gi styringssignaler til KS på viktige arbeidsområder.

Det er viktig at medlemmene blir hørt, kjenner seg igjen i oppsummeringene, og får tilbakemelding om hvilke resultater som oppnås. Det er viktig med tilbakemelding til det enkelte fylkesstyre i forhold til hva som er gjort i forhold til de konkrete innspillene fra det fylket.

*Debattheftet til strategikonferansene i 2010 godkjennes.

*Oversikt over strategikonferansene 2010 ettersendes Hovedstyret så snart den foreligger.

Saksframstilling

KS' årlige strategikonferanser er den viktigste, etablerte møteplassen for dialog mellom medlemmene og KS' ledelse. Etter vedtektsendringen i 2008 arrangerer de fleste fylkene et av de to årlige fylkesmøtene i forlengelse av eller kort tid etter strategikonferansen.

En evaluering av strategikonferansene i 2009 viser økt tilfredshet blant medlemmene/deltakerne, både når det gjelder debattheftet, innledningene fra KS og diskusjonene. Det er blitt sterkere politisk engasjement, hvilket muligens kan tilskrives at strategikonferansene og fylkesmøtene arrangeres i sammenheng,

Evalueringen viser likevel forbedringspunkter. Det er ønskelig at strategikonferansene både ivaretar behovet for dialog mellom medlemmene og KS, og lokale saker og tilnærming. Dialogen om de temaene som KS reiser, skal ivareta medlemmenes interesser i konsultasjonene, forhandlinger og arbeidsgiverspørsmål. Videre er det et ønske at konferansene skal ha dagsaktuelle tema. Medlemmene har også uttrykt ønske om bedre tilbakemelding om hvordan deres uttalelser er benyttet og resultatene av KS' videre arbeid.

I Hovedstyrets seminar 27.-28. august 2009 drøftet Hovedstyret bl. a. følgende tema i tilknytning til debattgrunnlaget for strategikonferansene i 2010:

- Forslag til temaene i debattheftet 2010
- Rammene for strategikonferansene 2010 og mulig kobling til et fylkesmøte
- Hovedstyrets deltakelse og rolle i konferansene
- Oppfølging etter konferansene og tilbakemelding til medlemmene.

Debattheftet

Formålet med debattheftet er å legge til rette for god, kunnskapsbasert dialog mellom medlemmene og KS om interessepolitikk og arbeidsgiverpolitikk. Debattheftet skal

omhandle strategisk viktige og aktuelle temaer, og reise spørsmål som gir grunnlag for politisk debatt. Heftet skal ha en del som informerer/gir et bakteppe og en annen del med innledninger til debatt med påfølgende spørsmål. Målgruppe for debattheftet er politisk og administrativ ledelse i kommunen/fylkeskommunen.

For å sikre god tid til behandling hos medlemmene, vil debattheftene bli sendt ut flere måneder før strategikonferansene (oktober 2009). Det innebærer at problemstillingene i heftet vil være overordnede og av strategisk betydning, og i mindre grad være dagsaktuelle. Den dagsaktuelle vinklingen av temaene kan ivaretas gjennom spissing av budskapet i innledningene som holdes på konferansene (januar/februar 2010).

For å kunne ivareta medlemmenes behov og interesser har KS også behov for svar på mer konkrete og praktiske spørsmål enn det som tas opp i debattheftet. Behov for kartlegging gjennom kvantitative undersøkelser kan gjennomføres elektronisk i forkant av strategikonferansene. Slike undersøkelser kan brukes til nyttige innspill på konferansene og gi innledningene en mer lokal og aktuell vinkling.

Forslag til innhold i debattheftet 2010

Til grunn for utarbeidelsen av debattheftet ligger KS' langtidsstrategi 2008-2012, som ble vedtatt av landsstyret 23. mai 2008, og som gir føringer for de overordnede temaene som skal følges opp i perioden.

Kommunesektoren under press! er valgt som hovedoverskrift for debattheftet 2010. Det presenteres gjennom tre undertemaer:

- *Lokaldemokratisk handlingsrom
- *Samhandlingsreformen – en mulighetsreform
- *Arbeidsgiverrollen i framtidens kommuner

Når det gjelder innhold i debattheftet har administrasjonen i hovedsak fulgt de føringer hovedstyret ga etter seminaret 27.-28. august 2009. På grunn av pågående forhandlinger er konkrete spørsmål om arbeidstidsavtale for lærere ikke tatt med. For å begrense antall spørsmål i forhold til medlemmene er heller ikke forvaltningsreformen og samhandling mellom fylkeskommune og kommuner tatt inn i debattheftet for 2010.

Rammene for strategikonferansene 2010 og mulig kobling til et fylkesmøte

Formålet med de årlige strategikonferansene er å gi informasjon og kunnskapspåfyll og å invitere til en strategisk debatt og dialog med medlemmene. Dialogen skal munne ut i uttalelser som skal gi styringssignaler til KS på viktige arbeidsområder.

Formålet med fylkesmøtene i KS er å forankre arbeidet med konsultasjoner, tariff- og arbeidsgiverspørsmål, forpliktende avtaler og andre viktige/prinsipielle saker. Fylkesmøtet skal også gi retning for fylkesstyrets arbeid.

Erfaringene fra de siste par årene viser at en "back-to-back" avvikling av strategikonferansene og fylkesmøtene gir gode resultater og bidrar til å aktualisere den politiske debatten i møtet. Fylkene har ulike erfaringer med hvordan dette gjennomføres i praksis. Et eksempel er Akershus og Østfold, hvor fylkesmøtet settes formelt på slutten av strategikonferansen. For å få fullt utbytte av fylkesmøtet, bør fylkesmøtorepresentantene ha deltatt på hele konferansen. Konferansens deltakere, som ikke er fylkesmøtorepresentanter, inviteres til å være tilhørere til fylkesmøtets sluttbehandling av uttalelsen til debattheftet og andre fylkesmøtesaker. En slik funksjonsdeling mellom strategikonferansen og fylkesmøtet bidrar til å synliggjøre fylkesmøtets rolle i organisasjonen og sikre en mer formell/forpliktende forankring av uttalelsen fra strategikonferansen.

Tidligere var arbeidsgiverpolitikk og tarifforhandlinger hovedtema for strategikonferansene. Etter hvert er problemstillinger som det er aktuelt for KS å ta opp i konsultasjonene med staten, også innlemmet. De siste årene er faglige utfordringer innen ulike tjenesteområder, for eksempel samhandlingsreformen og skoleeierrollen, satt på dagsorden.

Av hensyn til mulighetene for å videreformidle synspunktene fra fylkene i det første konsultasjonsmøtet, bør alle strategikonferansene være gjennomført før 12. februar 2010.

Hovedstyrets deltakelse og rolle i konferansene

Det er Fylkesstyrene i KS som inviterer til strategikonferansene og som har ansvar for det endelige programmet, lokal tilnærming og ramme, valg av eventuelle lokale temaer og eksterne innledere. I mange fylker inviteres Stortingsrepresentantene fra fylket til strategikonferansen.

Hovedstyret har det overordnede ansvaret for innholdet i debatheftet. Innledninger fra KS, som skal være en del av grunnlaget for dialogen om temaene i debatheftet, utarbeides av administrasjonen og holdes av administrative ledere og fagpersoner som har ansvar for saksområdet.

Fordi strategikonferansene er en så viktig arena for medlemsdialog, bør Hovedstyrets medlemmer være aktivt tilstede på strategikonferansene under hele programmet. Sett fra medlemmene vil det være nyttig at en fra Hovedstyret kan være tilgjengelig, lytte og bygge nettverk. I tillegg bør det legges inn et kort aktuelt budskap fra dagsaktuelle saker i Hovedstyret.

Oppfølging etter konferansene og tilbakemelding til medlemmene

Medlemmenes uttalelser til spørsmålene i debatheftet, både muntlig under strategikonferansene og i den endelige uttalelsen, er viktige grunnlag for KS' videre arbeid for å ivareta medlemmenes interesser. Det kan være grunn til å formalisere hvordan innspillene blir oppsummert og benyttet av KS sentralt bl.a. i konsultasjonsordningen.

Når KS har invitert til dialog med medlemmene, er det viktig at de blir hørt og at de kjenner seg igjen i oppsummeringene, og at de får tilbakemelding om hvilke resultater som oppnås. Formen på tilbakemelding(ene) kan være hhv faktaark, nyhetsbrev, synliggjøring via en styresak osv, avhengig av aktualitet og viderebehandling. Det er viktig med tilbakemelding til det enkelte fylkesstyre i forhold til hva som er gjort i forhold til de konkrete innspillene fra det fylket.

Tilbakemeldingene på debatheftet kan oppsummeres og fremlegges for Hovedstyret bl.a. som grunnlag for konsultasjonsmøtene og tarifforhandlingene. En slik oppsummering kan også formidles til medlemmene. På slutten av hvert år kan KS gi medlemmene informasjon om hvordan innspillene fra medlemmene ble ivaretatt og fulgt opp.

Sigrun Vågeng

Nils Petter Wiik

Vedlegg til sak

Debatttheftet2010-utgave 8 sep 16 32 (2).

09/60 Rød sak

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/60

09/61 Bør samarbeidsavtalene med departementet om NAV-reformen videreføres

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/61

Forslag til vedtak

Hovedstyret ønsker en videreføring av rammeavtalen om NAV og ”Avtale om styrket samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og utdanningsmyndighetene i fylkeskommuner og kommuner” mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS. Avtalene bør slås sammen og fortsatt ha som formål å støtte partnerskapet i NAV-reformen – hvor stat og kommunesektor tar et felles ansvar.

Saksframstilling

Hvorfor sak:

KS har to samarbeidsavtaler med departementet om NAV: Rammeavtale om NAV – inngått april 2006 og gjelder fram til 31.12.2009 og Avtale om styrket samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og utdanningsmyndighetene i fylkeskommuner og kommuner – inngått mai 2007 og gjelder til 31.12.2009. Den sistnevnte er nærmest en tilleggsavtale til rammeavtalen.

Det er i konsultasjonsordningen et felles ønske om å redusere eller begrense antall samarbeidsavtaler som inngår i ordningen. Dette ønsket bør vurderes opp mot utfordringene i NAV-reformen, i arbeidslivet generelt, og hvilket syn avtaleparten AID har på videreføring.

Saksvurdering:

Begge avtalene er rammepregete intensjonsavtaler, kfr. vedlegg. Rammeavtalen skal støtte opp under etableringen av felles lokalkontorer i NAV og det lokale partnerskapet hvor stat og kommune tar felles ansvar for brukerne. NAV er et nyskapende samarbeid mellom forvaltningsnivåene som berører alle kommuner og har mange brukere.

”Utdanningsavtalen” skal styrke samarbeidet mellom NAV og fylkeskommunene/ kommunene for å nå felles arbeidsmarkedspolitiske og utdanningspolitiske mål, og den oppfordrer til lokale avtaler om samarbeidsformer, tiltak og tjenester.

Lokal samarbeidsavtale eller et felles NAV-kontor er viktige markeringer for å utvikle, legitimere og forankre samarbeid. Ut fra en ren kvantitativ vurdering i et utrullingsperspektiv vil viktige deler av formålene til de to avtalene være oppnådd 31.12. 2009. Samtlige fylkeskommuner og NAV-fylkesdirektører har inngått avtale om samarbeidsformer og tiltak i forhold til utdanning/ arbeidsmarked. Etableringsplanen for felles lokalkontorer i NAV blir i hovedsak fullført i 2009. Samarbeidet kommune/stat i NAV vil likevel ha mange utfordringer.

Noen av utfordringene synes store og voksende, til tross for bedre samarbeid lokalt. Blant de arbeidsledige er unge – særlig unge menn – uten fullført videregående opplæring, sterkt

overrepresenterte. Dette er en arbeidskraft som moderne samfunn etterspør stadig mindre av, og som derfor trenger kvalifisering og oppfølging. St.meld. nr 44 "Utdanningslinja", framlagt 12. juni d.å. , foreslår bl.a. :

"Regjeringen vil:

- *etablere et nasjonalt kompetanseforum med deltakere fra nærings- og utdanningsmyndighetene, partene i arbeidslivet, Kommunenes Sentralforbund (KS), Universitets- og høyskolerådet (UHR) og Fagskolerådet"*

"Fylkeskommunene:

I årene framover vil det bli stadig vanskeligere å få en stabil tilknytning til arbeidslivet uten å ha fullført videregående opplæring. Det betyr at det må legges til rette for at flere voksne kan ta slik opplæring, og at den høye frafallsprosenten i videregående opplæring må reduseres. Å øke gjennomføringsgraden i videregående opplæring er en primær oppgave for fylkeskommunene. I tillegg kreves en samordnet innsats fra sentrale myndigheter og Arbeids- og velferdsetaten. Våren 2007 ble det inngått en avtale mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS om fylkesvise samarbeidsavtaler mellom Arbeids- og velferdsetaten og fylkeskommunene. Avtalene omfatter blant annet samarbeid om ungdom under Oppfølgingstjenesten, opplæring for ungdom og voksne, karriereveiledningstjenester og økt bruk av realkompetansevurdering."

Intensjonsavtaler om samarbeid har ofte en politisk symbolverdi. Ut fra mer instrumentell pro / contra – vurdering vil en avslutning av disse to avtalene redusere antall samarbeidsavtaler innenfor konsultasjonsordningen med ca en fjerdedel. På den annen side gjelder disse to avtalene områder hvor det uansett blir behov for interessepolitisk innsats fra KS – med eller uten avtaler. Departementet har på administrativt nivå gitt uttrykk for en pragmatisk holdning og sender et notat til sin politiske ledelse.

Administrasjonen i KS ser fire ulike hovedløsninger:

- a) avtalepartene lar begge avtalene utløpe i år (avslutning)
- b) avtalepartene forlenger rammeavtalen med 1- 2 år og lar "utdanningsavtalen" utløpe
- c) avtalepartene forlenger begge avtalene for ytterligere 1- 2 år
- d) avtalepartene tar "utdanningsavtalens" hovedpunkter inn som et nytt eget kapittel i rammeavtalen og forlenger denne for ytterligere 1- 2 år. (to avtaler blir til en)

Administrasjonen vil ut fra en totalvurdering av de felles utfordringene på avtalenes områder og i konsultasjonsordningen se løsning d) som samlet sett den beste for KS. Det foreslås å arbeide videre etter følgende prioriteringsrekkefølge av løsningene: d) – c) – b) – a)

Sigrun Vångeng

Trude Andresen

Vedlegg: Avtalene og sammendrag av SINTEFs evaluering av "utdanningsavtalen"

Vedlegg til sak

Rammeavtale ny arbeids- og velferdsf

Sintef - evaluering av implementering av

Avtale mellom AID og KS om styrket samarb

09/62 Plattform for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/62

Forslag til vedtak

Hovedstyret vedtar den foreliggende plattform for samspill og samarbeid om utvikling av frivillighetspolitikken mellom frivillig (representert ved Frivillighet Norge) og offentlig sektor (representert ved KS og regjeringen ved Kultur- og kirke departementet) i Norge. Plattformen er etablert i samarbeid mellom tre likeverdige parter; frivilligheten, staten og kommunesektoren, og videre dialog mellom partene bør baseres på denne plattformen.

Plattformen er et uttrykk for ønske om bedre samhandling mellom sektorene for å støtte og tilrettelegge for den omfattende og viktige aktiviteten i frivillig sektor. Plattformen fastsetter prinsipper og handlinger for å styrke relasjonen mellom offentlig og frivillig sektor i Norge. Partene har en felles intensjon om å bevare og videreutvikle den nordiske frivillighetstradisjonen med en selvstendig frivillig sektor som viktig pilar i vårt demokrati.

Saksframstilling

Hovedstyret vedtok i 2006 at KS skulle ta initiativ til en plattform for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor.

KS mener det er behov for en frivillighetspolitikk på nasjonalt nivå som fastlegger grunnleggende målsettinger og prinsipper for oppnå en styrket samhandling mellom offentlig og privat sektor. KS vil derfor ta initiativ overfor regjeringen og frivillig sektor om å utvikle av et nasjonalt charter for frivillighet.

Ideen om et slikt charter kom opprinnelig fra Danmark. KS inviterte Frivillighet Norge (samarbeidsforum for hele frivillig sektor) til et samarbeid om utvikling av en plattform for samhandling mellom offentlig og frivillig sektor. Frivillighet Norge og KS satte ned en arbeidsgruppe som utarbeidet et utkast.

Vinteren 2007 ble utkastet sendt over til Kultur- og kirke departementet. Det ble da avholdt et møte mellom statssekretæren, KS og Frivillighet Norge hvor utkastet ble diskutert. Noen endringer ble gjort etter dette.

Målet er at en slik plattform kan danne et grunnlag for en trepartsdialog mellom regjering, kommunesektoren og Frivillighet Norge som varslet i St. meld. Nr. 39 (2006 – 2007) Frivillighet for alle.

Svært mange land i Europa (både øst og vest) har samarbeidsplattformer/spilleregler for samarbeidet mellom det offentlige og frivilligheten. Detaljeringsgraden og omfanget på disse dokumentene varierer fra det omfattende britiske ”Compact” til det ganske enkle ”Charter for samspill mellom det frivillige Danmark/Foreningsdanmark og det offentlige”. Formålet med dokumentene er å legge til rette for gode prosesser og dermed bidra til å styrke demokratiet, skape forutsigbarhet og ivareta organisasjonenes selvstendige stilling. En plattform på nasjonalt nivå vil være et viktig bidrag både i den nasjonale dialogen og som utgangspunkt for en lokal dialog.

Videre prosess

Et utkast til plattform har vært til diskusjon og blitt vedtatt i styret i Frivillighet Norge. Det er enighet med Frivillighet Norge at vi tar opp igjen dialogen etter styrebehandling i KS, før Frivillighet Norge og KS sammen sender en henvendelse med plattformen til statsråden i Kultur- og kirke departementet.

Sigrun Vågeng

May-Britt Nordli

Vedlegg til sak

Plattform, til vedak i hovedstyret 22.09.09

09/63 Høring - endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidig ansettelse

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/63

Forslag til vedtak

- KS er imot en lovfesting av at arbeidsgiver og valgte tillitspersoner jevnlig skal vurdere bruken av midlertidige ansettelser. Så lenge det er adgang til midlertidig ansettelse, må det etter KS` vurdering være opp til arbeidsgivers styringsrett om en ansettelse skal være midlertidig eller fast. KS mener subsidiært det må være opp til partene i arbeidslivet å regulere plikt til drøftelser i tariffavtale. Dersom regelen mot formodning skulle bli vedtatt, må den i alle fall være retts teknisk enkel. KS mener det bør innføres en lovregel som kun omfatter virksomheter uten bestemmelser om drøftelser om midlertidige ansettelser i tariffavtale.
- KS er enig med departementet i at det ikke skal gjøres fradrag for alle typer fravær ved beregning av sammenlagt ansettelsestid for å få rett til fast ansettelse etter fireårsreglen. Lovbestemt svangerskaps-, omsorgs- og foreldrepermisjon med tilhørende rett til stønad fra folketrygden, samt fravær på grunn av tvungen verneplikt, mener KS ikke skal gå til fradrag. Bakgrunnen for dette er likestillingslovens bestemmelser om diskriminering og aktuell rettspraksis.

- KS mener forslaget til departementet er for vidtrekkende og for overfladisk behandlet i forhold til at forslaget ikke problematiserer ulike typer fravær. KS mener videre at alt fravær som skyldes sykdom over en nedre grense skal trekkes fra ved beregningen av sammenlagt ansettelsestid etter fireårsregelen. Mange ansatte med begrenset tilknytning til virksomheten på grunn av mye sykefravær, ville i motsatt fall kunne kreve fast ansettelse.

Saksframstilling

Nedenfor er forslaget til hørings svar inntatt i sin helhet.

Vi viser til høringsbrev 17. juni 2009 vedrørende to spørsmål om endring av arbeidsmiljølovens bestemmelse om midlertidig ansettelse med svarfrist 17. oktober 2009.

Vurdering av bruken av midlertidig ansettelse

Departementet foreslår et nytt siste punktum i arbeidsmiljøloven § 14-9 (1):

”Arbeidsgiver skal sammen med de tillitsvalgte jevnlig vurdere bruken av midlertidig ansettelse etter bestemmelsene i dette ledd.”

Første ledd bokstav a) til e) bestemmer i hvilke tilfeller det er adgang til avtale om midlertidig ansettelse. Tilkallingshjelper vil både kunne brukes til å ivareta arbeidstopper (§14-9 første ledd bokstav a) og til å dekke reelle vikarbehov (§14-9 første ledd bokstav b), men de vil i noen tilfeller ha rett til fast ansettelse fordi det foreligger et stabilt og løpende behov for arbeidskraften.

KS er uenig i at det skal lovfestes en plikt for arbeidsgiver til å vurdere bruken av midlertidig ansettelse i virksomheten sammen med de tillitsvalgte. Så lenge det er adgang til midlertidig ansettelse, må det etter KS` vurdering være opp til arbeidsgivers styringsrett om en ansettelse skal være midlertidig eller fast. Subsidiært bør det være opp til partene i arbeidslivet å regulere plikt til drøftelser om dette i tariffavtaler. Hovedtariffavtalen i kommunal sektor kapittel 1 punkt 2.3 tredje ledd bestemmer at arbeidsgiver skal informere og drøfte bruk av midlertidig ansettelser (unntatt vikariater) med de tillitsvalgte. Denne drøftingsplikten mener KS i tilstrekkelig grad ivaretar arbeidstakernes interesser.

KS antar for øvrig at det er den høye andelen av midlertidig ansatte i hotell- og restaurantbransjen i kategorien ”ekstrahjelp” (41 %) - mot 13 % av alle midlertidig ansatte - som i stor grad er bakgrunnen for forslaget. I tillegg nevnes fokuset på utberedelsen av ”tilkallingshjelp” eller ”ringevikarer”, som ifølge arbeidstakerorganisasjonene særlig har økt i hotell- og restaurantbransjen. Departementet uttaler at lav organisasjonsgrad og økt innslag av utenlandsk arbeidskraft forsterker bildet av at loven brytes i en god del tilfeller.

Mangel på kunnskap om regelverket kan ifølge departementet være bakgrunnen for at loven brytes, og forslaget kan øke arbeidsgivernes bevissthet når det gjelder lovligheten og nødvendigheten av midlertidige arbeidsavtaler. KS mener slik bevissthet allerede er til stede i kommunesektoren, blant annet på grunn av bestemmelsen i tariffavtalen. Bruken av midlertidige ansettelser totalt er på det laveste nivået på flere år, jf. tall fra SSB. Det kan imidlertid være naturlig med en slik regel i bransjer uten tariffavtale.

Bruken av midlertidige ansettelser skal etter departementets forslag vurderes ”jevnlig”. Hva som er tilstrekkelig, må i følge departementet formodentlig bero på en konkret vurdering. Det vises til Riksavtalen for hotell- og restaurantbransjen hvor det heter at ekstrahjelp skal drøftes med de tillitsvalgte en gang i året. Departementet antar at dette vil kunne være en grei norm. Dersom regelen mot formodning skulle bli innført, mener KS det i så fall er

påkrevet at den er retts teknisk enkel. Det må være tilstrekkelig at vurderingen for eksempel gjøres en gang årlig.

Departementet uttaler at det med "tillitsvalgte" ikke menes tillitsvalgte i tariffrettslig forstand, men at verneombud og andre valgte tillitspersoner kan opptre som representanter for arbeidstakerne. KS forutsetter at dette forslaget er begrenset til å omfatte virksomheter uten tillitsvalgte i tariffrettslig forstand.

Arbeidsgiver vil i praksis måtte dokumentere overfor de tillitsvalgte at bruken av midlertidige ansettelser fortløpende er *lovlig*. Normene for når en midlertidig ansettelse er lovlig gir rom for stor grad av skjønn. Dette gjelder for eksempel hva som er et påregnelig vikarbehov. KS mener det er uhensiktsmessig at arbeidsgiver og tillitsvalgte jevnlig skal vurdere slike skjønnsmessige regler. Det vil innebære et unødige byråkrati for arbeidsgivere som i kraft av tariffavtale informerer og drøfter bruken med de tillitsvalgte. KS antar det er vanskelig å enes om nivået er i samsvar med loven og rettspraksis. Det er således mer hensiktsmessig å foreta en konkret vurdering i enkeltsaker hvor tillitsvalgte mener reglene om midlertidig ansettelse er brutt, slik at arbeidstakeren har rett på fast ansettelse.

I Dagens Næringsliv 1. september 2009 hevdet LO at virksomhetene må inngå avtale med de tillitsvalgte om bruken av midlertidig ansatte, det vil si en slags veto rett. KS mener dette er et helt uakseptabelt inngrep i arbeidsgivers styringsrett.

Betydningen av fravær ved beregning av fireårsregelen i arbeidsmiljøloven § 14-9

Departementet foreslår å innføre et nytt siste punktum (i kursiv) i arbeidsmiljøloven § 14-9 (5), som da vil lyde:

"Midlertidige arbeidsavtaler opphører ved det avtalte tidsrommets utløp, eller når det bestemte arbeidet er avsluttet, med mindre noe annet er skriftlig avtalt eller fastsatt i tariffavtale. Arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter første ledd bokstav a og b, skal anses som fast ansatt slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse. Ved beregning av ansettelsestid etter foregående punktum skal det ikke gjøres fradrag for arbeidstakers fravær."

Departementet foreslår således at alt fravær skal medregnes ved beregningen av om den ansatte har nok tjenestetid til å bli fast ansatt. Bakgrunnen for endringsforslaget er at Høyesterett klargjorde rettstilstanden i Rt 2009 s. 578. Førstvoterende - som representerte flertallet - uttalte seg ikke generelt om fravær, men kun at sykefravær av en viss lengde skal gå til fradrag. Førstvoterende mente den antydende nedre grensen for fravær som ikke skal trekkes fra på 14 dager synes å være for knapp. I den konkrete saken var sykefraværet på over ett år og det måtte klart gå til fradrag. Dommen ble avsagt under dissens 3-2.

Forslaget til departementet går etter KS' vurdering alt for langt, og det er dessuten for overfladisk behandlet, idet en ikke problematiserer ulike typer fravær.

I følge KS bør *svangerskaps-, omsorgs-, og foreldrepermisjon*, jf. arbeidsmiljøloven §§ 12-2, 12-3, 12-4, 12-5, med tilhørende rett til stønad fra folketrygden, ikke gå til fradrag ved beregningen av sammenhengende ansettelsestid. Dette er best i samsvar med likestillingsloven, aktuell rettspraksis, samt praksis etter tjenstemannsloven §§ 9,10 og 13, jf. Statens Personalthåndbok punkt 2.8.4. Det samme må gjelde *pliktig militærtjeneste* etter arbeidsmiljøloven § 12-12. KS mener således at for eksempel omsorgspermisjon etter § 12-5 (2) og (3) utover det første året skal gå til fradrag. Utdanningspermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-11 er heller ikke drøftet særskilt av departementet, men KS mener også slik permisjon skal gå til fradrag.

KS mener at alt fravær som skyldes *sykdom* av lengre varighet enn den nedre grense, skal trekkes fra ved beregningen av sammenlagt ansettelsestid etter fireårsregelen. Mange ansatte med begrenset tilknytning til virksomheten på grunn av sykefravær, ville i motsatt fall kunne kreve fast ansettelse, og arbeidsgiver vil få svekket kontroll og oversikt over bemanningen.

I følge Statens Personalhåndbok punkt 2.8.4 har helt kortvarig sykefravær av praktiske årsaker ikke gått til fradrag. Siden Høyesteretts flertall mener at den nedre grensen på 14 dager synes å være for knapp, mener KS det av retts tekniske hensyn bør innføres en nedre grense i loven.

Hva som skal regnes som *avbrudd* mellom to ulike midlertidige arbeidsavtaler, bør imidlertid etter KS' vurdering fortsatt være 14 dager slik som praktisert i dag, jf. Ot.prp. nr. 12 (2003-2004) s. 21.

Sigrun Vågeng

Børge Benum

09/64 Høring - Bortvisning av elever - Forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/64

Forslag til vedtak

KS mener at henvisning til biblioteket når en elev kommer for sent, ikke reguleres av reglene om bortvisning i opplæringsloven §§ 2-10 og 3-8. Et slikt tiltak er dermed heller ikke et enkeltvedtak, men en beslutning som skoler kan treffe med grunnlag i ordensreglementet som et ledd i organisering og tilretteleggingen av undervisningen.

KS ser dermed ikke behov for den foreslåtte lovendringen, dersom hensikten med denne er at lærere og skoler med utgangspunkt i skolens ordensreglement, skal kunne henvise elever til å oppholde seg andre steder enn i det aktuelle undervisningsrommet når de kommer for sent til undervisningen og hensikten er å unngå at undervisningen forstyrres.

Etter KS' mening er det viktig å trekke en grense mellom reaksjoner som 1) er ment som refselsener og 2) reaksjon eller tiltak begrunnet i opplæringsmessige eller ordensmessige formål. Begge deler kan oppleves som en straff eller et onde for eleven, men det må trekkes en grense der reaksjonens eller tiltakets primære formål legges til grunn. KS mener at kommunene og fylkeskommunene har adgang til å fastsette ordninger i ordensreglementene som hindrer elever som kommer for sent i å forstyrre undervisningen. Dette omfatter ordninger som henviser elevene til andre steder på skolen og at elevene er under tilsyn.

KS mener at det lovforslag som nå fremmes er et godt eksempel på hvordan en rettsliggjøring av skolehverdagen medfører at man vikler seg inn i juridiske spissfindigheter som vanskeliggjør skolens daglige opplærings- og oppdragervirksomhet og medfører unødvendig administrativt arbeid. På sikt kan dette undergrave både lærerens og skolens autoritet. KS vil også påpeke at det er vanskelig å se sammenhengen mellom lovforslaget og diverse atferdsregulerende program som departementet bifaller og anbefaler at skolene bruker, der hensyn til læringsmiljøet og det å ta konsekvenser av egen oppførsel er viktige faktorer.

Den regelforståelsen som ligger til grunn for lovforslaget vil innebære at fylkeskommunens ordning med henvisning til biblioteket vanskelig kan gjennomføres som en fast ordning. I henhold til gjeldende lov kan bortvisning brukes når eleven har brutt ordensreglementet "alvorleg eller fleire gonger". Før det fattes vedtak skal andre hjelpe- og refsingstiltak være vurdert og eleven ha fått uttalt seg. Departementet har i høringsbrevet ikke vurdert disse betingelsene for bortvisning sett i forhold til faste ordninger ved forsentskomming. I praksis vil lovforslaget innebære at lærere med delegert myndighet i hver enkelt situasjon med forsentskomming, må vurdere om dette er et alvorlig og gjentakende brudd på ordensreglementet, vurdere andre reaksjonsformer, la eleven uttale seg og så eventuelt vedta bortvisning, uten at dette er et enkeltvedtak dersom bortvisningen er inntil en skoledag.

KS ber Kunnskapsdepartementet vurdere lovforslaget på nytt i forhold til om henvisning til annet sted enn klasserommet med den hensikt å forhindre at undervisningen forstyrres, er en bortvisning etter opplæringsloven §§ 2-10 og 3-8. Dersom departementet opprettholder lovforslaget i sin nåværende form, bes departementet vurdere betingelsene for bortvisning fra klassen/gruppa ved forsentskomming og konsekvensene for håndhevelse av andre bestemmelser i skolens ordensreglementer. Departementet bes også vurdere hvorvidt tidsfaktoren alene skal være bestemmende for om en bortvisning er et enkeltvedtak eller ikke.

Saksframstilling

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endring i opplæringsloven og privatskoleloven slik at rektor kan delegerer sin myndighet til å fatte avgjørelser om bortvisning fra undervisningen for inntil en dag, til lærerne. Høringsfristen er 06.10.2009 (vedlegg 1).

Bakgrunnen for forslaget er Utdanningsdirektoratets lovtolkning i en konkret sak fra en videregående skole der elever som kommer for sent til undervisningen, ikke får komme inn i klasserommet, men må oppholde seg under tilsyn på biblioteket til timen/arbeidsøkta er over. Utdanningsdirektoratet har tolket regelverket slik at dette var en bortvisning som krevde hjemmel i opplæringsloven § 3-8. Det vil si at Utdanningsdirektoratet har tolket dette til å være et enkeltvedtak om bortvisning som kun rektor kan fatte, selv om reaksjonsformen er hjemlet i ordensreglementet.

Bortvisning av elever fra undervisning er regulert i opplæringsloven § 2-10 (grunnskolen) og § 3-8 (videregående opplæring):

§ 2-10. Bortvisning:

Kommunen kan fastsette i ordensreglementet at elevar på årstrinna 8-10 som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga i inntil tre dagar, og at elevar på årstrinna 1-7 kan visast bort frå undervisninga for enkelttimar eller for resten av dagen.

Rektor sjølv vedtek bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Før det blir gjort vedtak, skal ein ha vurdert å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak. Foreldra til elevar på årstrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

§ 3-8. Bortvising og tap av rettar

Fylkeskommunen kan fastsette i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort i inntil fem dagar. Rektor sjølv vedtek å vise bort ein elev etter leddet her etter å ha rådført seg med lærarane til eleven.

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for

resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlate til eit organ på skolen å treffe vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Departementet mener det er viktig at lærere har nødvendige virkemidler for å kunne skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt. Departementet ber om høringsinstansenes syn på hvor lange tidsperioder lærere bør kunne utvise elever for. Departementet har lagt til grunn at bortvisning for mindre enn en dag ikke vil være å regne som enkeltvedtak, men at bortvisning er en alvorlig reaksjon og et refsingstiltak som må hjemles i ordensreglementet.

Det er ikke vurdert hvorvidt praksisen med henvisning til biblioteket er en bortvisning etter opplæringslovens bestemmelser eller et ledd i organiseringen og tilretteleggingen av undervisningen. Departementet har heller ikke vurdert hvorvidt elevens alder og begrunnelsen for bortvisningen får konsekvenser for om vedtaket er et enkeltvedtak eller ikke.

Buskerud fylkeskommune har i brev til Utdanningsdirektoratet av 24.04.2009 stilt spørsmålstegn ved direktoratets lovtolkning både med utgangspunkt i lovens forarbeider, rettspraksis, forvaltningspraksis og juridisk teori. Fylkeskommunen konkluderer med at gjeldende rett er at lærer kan utelukke elever fra klasse/gruppe for resten av timen og at dette ikke er et enkeltvedtak (vedlegg 2). På denne bakgrunn går KS mot forslaget om endring av §§ 2-10 og 3-8.

Sigrun Vågeng

Eva Lian

Vedlegg til sak

Utvisning av elever
fra resten av timen. E

HOVEDDOKUMENT

Orienteringssaker

09/34 Statusrapport for Helsesatsingen - september 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/34

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Konsultasjonsordningen

I materialet til det 3. konsultasjonsmøtet som ble avholdt den 18. august, var det innarbeidet notat fra KS med fokus på utfordringene for kommunene; finansiering, kommunesamarbeid og kompetanse.

Helse i KS' Regioner

Den 27. august var det et møte for KS' regionkontorer. Møtet synliggjorde behovet for å få en felles plattform og forståelse av hva ansvaret og oppgavene i Helsesatsingen er, slik at arbeidet gjennomføres på en enhetlig måte, i tråd med Strategidokumentet som er vedtatt av Hovedstyret.

Helsesatsingen inviterte til en "tenke-tank" den 31. august med utvalgte ressurspersoner fra høgskoler, universitet, undervisningssykehjem, regionale sentra for omsorgsforskning, nasjonalt lærings- og mestringssenter, brukerorganisasjoner, sentrale fagfolk fra kommunene og Hovedstyrets helsegruppe. Det var ca. 45 personer som deltok.

Hensikten med denne samlingen var å få gode innspill til Helsesatsingen, og følgende stod i invitasjonen:

"Samhandlingsreformen innebærer store endringer for brukerne og kommunene og KS ser på reformen som en mulighetsreform. Bakgrunnsteppet for dagen er: "Hva betyr meldingen for brukerne og kommunene? Hva er mulighetsrommet – og hvor ligger de store utfordringene?" Målet med møtet er å få en bred diskusjon der vi problematiserer og tenker høyt sammen. Innspillene vi får, ønsker vi å ta med oss i vårt videre arbeid med reformen.

Det blir laget en sammenfatning av alle innspillene som kom, og dette materialet blir tilgjengelig på www.ks.no

Informasjon

Helsesatsingen sender ut sitt interne nyhetsbrev ca en gang i måneden til prosjektgruppen, styringsgruppen og Hovedstyrets helsegruppe.

Medlemsforankring

Det legges opp til en bred dialog gjennom høstkonferanser, strategikonferanser, debathefte og andre viktige møteplasser. Helsesatsingen arbeider i høst med etableringen av helsefaglig kompetansenettverk for å sikre god dialog og forankring hos medlemmene.

Dialog med departementet

KS har ikke hatt formell kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet om samhandlingsreformen etter sommeren. Det er naturlig å følge opp dette i etterkant av valget. Det er avtalt et møte med det nyopprettede Helse IKT (som eies av HOD) den 11.9.

Foreløpig plan for hovedstyresaker om Helsesatsingen

September: Orienteringssak – statusrapport

Oktober: Finansiering, med oppsummering fra to FoU-prosjekter.

Sigrun Vågeng

Trude Andresen

09/35 Iverksetting av forvaltningsreformen - status i arbeidet pr 1. september 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/35

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

KS har i samarbeid med fylkeskommunene hatt et utstrakt samarbeid og påvirkningsarbeid overfor alle departementer som er berørt av forvaltningsreformen.

Det er derfor nedsatt en del arbeidsgrupper som følger arbeidet på de ulike sektorene. På de fagområdene hvor det finnes fylkeskommunale nettverk (utdanning, samferdsel, kultur, økonomi) er det AU i disse nettverkene som er arbeidsgruppe, med representasjon/ sekretærfunksjoner fra KS, evt. med andre aktuelle ressurspersoner fra fylkeskommunene. På de områdene det ikke er fylkeskommunale nettverk - fiskeri, landbruk og miljø, er det opprettet egne arbeidsgrupper med sekretær fra KS. Fylkeskommunene har meldt inn personer til disse gruppene. Innovasjon Norge-gruppa har både politisk og administrativ representasjon, etter ønske fra fylkesordfører-/rådslederkollegiet. Oppdaterte grupper framgår under de enkelte fagområdene.

Forvaltningsreformen og konsekvenser på de ulike fagområdene har vært behandlet på møter i de ulike fylkeskollegiene; i fylkesordfører-/rådslederkollegiet, i fylkesrådmannskollegiet, i regionalsjefskollegiet og i fagkollegiene.

Konsekvenser av forvaltningsreformen har vært drøftet på politisk nivå mellom fylkeskommunene og regjeringen på regjeringens kontaktkonferanse med fylkeskommunene i Trondheim 31. mars og 1. april og på iverksettingskonferansen på Gardermoen 20. mai. I forkant av kontaktkonferansen blei det utarbeidet grundige notater på områdene samferdsel, utdanning, næringsutvikling og forskning. Disse blei oversendt departementene i god tid før kontaktkonferansen.

Det har også vært møter på administrativt nivå med de respektive fagdepartementene og med Statens Vegvesen. Dette er nærmere beskrevet under hvert fagområde.

Kommuneproposisjonen i begynnelsen av mai kom med nærmere avklaringer om økonomiske rammer for fylkeskommunene på de ulike områdene, og klargjorde at innføring av nytt inntektssystem for fylkeskommunene er utsatt. En del avklaringer i forbindelse med overføring av oppgaver til fylkeskommunene vil komme i statsbudsjettet nå i oktober.

Oversikt over de ulike fagområdene, arbeidsgruppene og kort status i arbeidet så langt:

A) Samferdsel

Oppgaver: Fylkeskommunene overtar ansvaret for det meste av øvrig riksvegnett/ riksveiferjer med den standard de har, og tilhørende rettigheter og forpliktelser slik de er på overtakelsestidspunktet. Statens vegvesen beholdes samlet og skal som i dag betjene fylkeskommunene gjennom en felles/sams vegadministrasjon. Fylkeskommunene har anslått behovet for nødvendig styrking av styrings-/bestillerkompetanse til 4-6 årsverk pr fylkeskommune.

Temaer:

- Overføring av riksveier og riksveiferjer
- Kompensasjon for vedlikeholdsetterslepet
- Organisering av Statens Vegvesen og samspill med FK
- Nytt inntektssystem – kriterier for fordeling av midler på samferdselsområdet.
- FoU-prosjekt knyttet til etterslep på fylkesveier og kommunale veier.
- Kollektivtransportens rammebetingelser

Status:

- Vedtak om omklassifisering av riksveier/riksveiferjer i Stortinget våren 2009
- Fylkeskommunene blir tilført 1 mrd i ekstra for 2010 (kommuneproposisjonen)
- Rentekompensasjonsordning innføres, innretningen diskutert med KS
- Dialog med SD/KRD om diverse kostnadsanslag for vegsektoren kom ikke i gang før etter Kommuneprop' en ble framlagt. Departementene har i ettertid tatt selvkritikk. Deretter vært flere møter for oppklaring av kostnadsbildet. Arbeidet ikke avsluttet.
- Kriteriene i IS på samferdselsområdet er ikke avkart. Arbeid vil igangsettes i 2010. Samme kriterier som i dag er signalisert fram til 2014.
- FoU-prosjekt om etterslep på vegsektoren. Det er beregnet et etterslep på 12.1 mrd for dagens fylkesveier, 10.2 mrd for øvrige riksveier (nye fylkesveier). Kartlegging av etterslepet på kommunale veier pågår. Tallene har vært aktivt benyttet og gitt gjennomslag i Kommuneprop' en i summen som overføres (1 mrd ekstra).
- Det er etablert en egen kontaktgruppe mellom ledelsen i Statens Vegvesen og fylkesrådmannskollegiet for å sikre en smidig overføring av det nye vegansvaret. En egen arbeidsgruppe har våren 2009 utarbeidet et "skjelett" med innhold og oppbygging av et helhetlig, forutsigbart og mest mulig enhetlig styringssystem for fylkeskommunenes virksomhetsstyring av fylkesveiområdet. Gruppen ledes av fylkesrådmann Rolf-Helge Grønås, Telemark.
- Kollektivtransportens rammebetingelser og kompensasjon for økte kostnader bringes inn i Konsultasjonsordningen

Arbeidsgruppe: Samferdselsjefs-AU (utvidets med nøkkelpersoner):

Magnus Westrheim, Hordaland

Runar Sturstad, Buskerud

Ruth Asperheim, Nord-Trøndelag,

Gunnar Odd Eiterjord, Rogaland

Per Munkerud, Nordland

I tillegg Johnny Stiansen, Hordaland, fra fylkeøkonomisjefskollegiet og

fylkesrådmennene Milian Myraunet, Sør-Trøndelag og Rolf-Helge Grønås, Telemark

Sekretær: Hans L. Clementz, KS m.fl.

B) Regionale forskningsfond

En departemental arbeidsgruppe med representanter for NFR, KS og FK, nedsatt av Kunnskapsdepartementet, har hatt i oppdrag å vurdere/komme med forslag til

- administrativ organisering/sekretariat
- notifisering/finansieringsordning
- prosess for oppnevning av styre for de regionale forskningsfondene
- samspill med VRI og andre ordninger.

Arbeidsgruppe (de samme som deltar i arbeidsgruppa med NFR):

Jan Per Styve, Hordaland og Jørn Sørvig, Nordland deltar i arbeidet etter forslag fra FRAU og May-Britt Nordli, KS

Status. Arbeidsgruppa leverte sin sluttrapport 2 juni. Sluttrapporten finnes på www.forskningsradet.no eller www.ks.no. NFR arrangerte et arbeidsseminar hvor samtlige fylkeskommunene var representert 29. januar og 19. juni.

Kunnskapsdepartementets retningslinjer vil bli utsendt med det aller første og bygger på arbeidsgruppas forslag til modell.

Fylkeskommunene har dannet 7 regionale forskningsregioner.

C) Innovasjon Norge

Oppgaver: Utarbeide vedtekter, eierskapsavtale, retningslinjer for politisk samarbeidsforum, retningslinjer valgkomite.

Første møte var i slutten av februar 2009. Det er gjennomført et stort antall møter. Siste møte avviklet i slutten av august. Arbeidsgruppens vil utarbeide en felles mal som utgangspunkt for fylkestingenes behandling.

Det er orientert om arbeidet underveis bl.a. i fylkesordfører-/rådsleders AU, fylkesrådmannskollegiet, regionalsjefskollegiet og næringsjefskollegiet. Det var orienteringer/drøftinger om saken i fylkesrådmannskollegiets sommermøte 25. juni og fylkesordfører-/rådslederens sommermøte tidlig i august.

Det er uenighet mellom NHD og fylkeskommunene knyttet til tre områder: ledelse av samarbeidsforumet, antall medlemmer i hovedstyret (staten ønsker 7, fylkeskommunene ønsker 9) og binding eller ikke binding av valgkomiteen for valg av fylkeskommunenes foreslåtte representanter til hovedstyret. Det er oppnådd enighet om at samarbeidsforumet skal være en politisk arena for utvikling av nasjonal og regional innovasjons- og næringspolitikk, som skal sammensettes av politisk ledelse i NHD og fylkesordfører-/rådsledere. Det er fortsatt uenighet om de to øvrige punktene.

Arbeidsgruppe:

Fra fylkeskommunene

Ingrid Lauvdal, Hedmark, leder av næringsjefskollegiet

Nils Langrød, Aust-Agder fk

Susanne Bratli, Nord-Trøndelag fk (politiker)

Knut Werner Hansen, Troms fk (politiker)

Anne Hjortdahl, Troms fk

Arve Knutsen, Nordland fk (politiker)

Terje Stabæk, Nordland fk

Milian Myraunet, Sør-Trøndelag fk, leder av fylkesrådmannskollegiet

Målfrid Baik, Finnmark fk

Tommy Hernes (KS)

Jørund Nilsen (KS) Sekretær for gruppen

Øvrige deltakere i samlet arbeidsgruppe:

Fra NHD deltar 4 representanter

Fra Innovasjon Norge deltar 2 representanter

D) Regionale innovasjonsselskap

Oppgave: Fylkeskommunene kan, hvis de selv ønsker, etablere regionale innovasjonsselskaper

Status: Med forankring i KRD's høringsnotat om forvaltningsreformen har NHD og KRD henvendt seg til hhv SIVA og KS og bedt dem, i nært samarbeid med fylkeskommunene, "...utarbeide et utkast til en rammemodell for regionale innovasjonsselskaper som kan benyttes som et grunnlag for å avklare interessen blant fylkeskommunene for eventuell etablering av slike selskaper". Det er delte meninger hos våre medlemmer om behovet for opprettelse av regionale innovasjonsselskaper i samarbeid med SIVA.

KS har derfor bedt om et møte med KRD for å drøfte saken nærmere og avventer dette.

E) Fiskeri

Oppgaver: Legge til rette for kompetanse, samarbeid med direktoratet og ytre etat og forståelse av oppgavene fylkeskommunene skal overta.

Arbeidsgruppe:

Roar Solbakken, Møre og Romsdal fylke
Olav E Nyholmen, Nordland fk
Inge Døskeland, /Lars Tveit Hordaland fk/
Jørn Ekrem N-Trøndelag fk
Sigurd Bjørge S-Trøndelag fk
Gruppesekretær: Jørund Nilsen, KS

Arbeidsgruppe etablert og aktivt samarbeid med Fiskeridepartementet. Datainnsamling i fylkeskommunene gjennomført i begynnelsen av januar.

Arbeidsgruppa for fiskeri og havbruk har hatt flere møter med departementet og direktorater. I tillegg har det vært holdt en to-dagers samling i FKD i slutten av april for de viktigste kystfylkene. FKD har i invitert de øvrige fylker til et møte senere i juni (de fylker som ikke deltok på ovennevnte samling).

På samlingen har det spesielt vært vektlagt forståelse av hvilke ansvarsområder som overføres til fylkeskommunene og kompetanseutviklingsprogram.:

- Økonomi: Fylkeskommunene har gjennom prosessen spilt inn kompetansebehov
- Fagpersonale: F dir har foretatt en kartlegging og det viser seg at folk i samtlige av direktoratets regionkontorer vil søke jobb i fylkeskommunen etter ev utlysning.
- FKD arbeider med et kompetanseutviklingsprogram og vil komme opp med et opplegg knyttet til samlinger, veiledere mv
- IKT. Nåværende arkiver skal overføres til fylkeskommunene. Det krever en viss jobb og FKD har igangsatt konkrete arbeider for overføring til samtlige fylker. Det orienteres også om saken i IKT forum for landets IKT sjefer i begynnelsen av juni.
- Vertsfylke: Langs Skagerak, Indre Oslofjord og Innlandet kan det være ønskelig med samarbeid mellom fylkeskommunene gjennom for eksempel vertsfylkemodell (k lov § 28). Dette åpner k loven for.
- Handlingsrom: FKD understreker at det er begrenset handlingsrom innenfor fisk og havbruk.

F) Landbruk

Oppgaver: Skissere hvordan fylkeskommunene kan løse de nye oppgavene knyttet til styrking av rekruttering og kompetanseheving i landbruket, fylkeslandbruksstyrets

uttalelsesrett, og verdiskapningsprogrammene, samt kvalitetssikre ressursbehov for oppfølging av disse oppgavene.

Status:

- FAD understreker i brev til FM at departementene vil understreke viktigheten av at fylkesmannsembetene bidrar til samhandling med fylkeskommunene med sikte på å gjøre dem best mulig i stand til å overta de nye oppgavene på landbruk og miljø.
- LMD har et eget kontaktutvalg med IN og FM. Fylkeskommunene vil bli invitert til delta i kontaktutvalget.
- 26. mai var det et felles seminar for LMD, IN, FM og fylkeskommunene om landbruksspørsmål. En repr fra den fylkeskommunale arbeidsgruppa deltok i planlegginga her.
- Det ble gjennomført nytt arbeidsmøte 27.8. Arbeidsgruppen arbeider for en tettere dialog mellom arbeidsgruppen og LMD.

Arbeidsgruppe:

Elisabeth Dale, Østfold fk
Even Ystgård, Nord-Trøndelag fk
Ola Idar Løkken, Oppland fk
Gruppesekretær: Tommy Hernes KS.

G) Miljøvern

Oppgaver: hvordan fylkeskommunene kan løse de nye oppgavene knyttet til

- bevaring av innlandsfisk/høstbare viltarter og jakt/fiske, tilrettelegge og
- ivareta allment friluftsliv og
- vannregionmyndighet etter forskrift om vannforvaltning,
- kvalitetssikre ressursbehov for oppfølging av disse oppgavene.

Arbeidsgruppe:

Dag Bastholm, Nordland fk
Toril Kongsnes, Østfold fylkeskommune
Stig Hvoslef, Akershus fk
Anne Carthrine Sverdrup, Vestfold fylkeskommune
Tove Gaupset, Sør-Trøndelag fk
Eli Moen, MD
Tom Egerhei, FM i Vest-Agder
Berit Aarsnes, KS
Gruppesekretær: Jørund Nilsen, KS

Status: KS har hatt tett dialog med MD, og MD og FM-embetet deltar nå i miljøarbeidsgruppa. DN deltar ved behov. Arbeidsgruppa har hatt flere møter og vil fortsette arbeidet ut over 1. januar 2010.

Arbeidsgruppa arbeider med utarbeiding av informasjons- og veiledningsmateriale (nettbasert) ifb. med oppgaveoverføringene, samt opplegg for kompetanseheving, erfaringsutveksling, konferanser og opplegg for samarbeid regionalt, sammenstilling av styringssignaler etc.

MD vil arrangere en miljøfaglig dag i høst med fagpersoner i fylkeskommunene som primærmålgruppe – med parallelle fagsesjoner på de ulike områdene.

Det vil fortsatt bli 9 vannregioner. KS har ved flere anledninger forsøkt å få til en prosess hvor fylkeskommunene selv kommer med forslag til hvilke fylkeskommuner som skal

ivareta den felles vannregionmyndigheten, men har ikke fått gjennomslag for dette. Nye forskrifter for vanndirektivet er på høring, inkl forslag til vannregionmyndighet der flere fylkeskommuner samarbeider.

H) Kultur

Oppgaver:

- Kriteriene for fordelingen av spillemidler til idrettsanlegg (deltakere fra KS Jørund Nilsen og Astrid Fuglås, Sør-Trøndelag),
- Forholdet til rikskonsertene
- Bibliotekreform
- Finansiering lokale kulturbygg.
- Styrerepresentasjon til region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktsinstitusjoner

Det er bedt om et møte med KKD for å følge opp disse sakene.

Kultur – nye kriterier for spillemidler

I forvaltningsproposisjonen heter det at Kultur- og kirke departementet vil ta initiativ til en ny gjennomgang av dagens kriterier for fordeling av spillemidlene til idrettsanlegg. Kultur- og kirke departementet tar sikte på å starte opp arbeidet med å gjennomgå kriteriene for tildeling av tilskuddsbeløp av spillemidler til idrettsanlegg i fylkeskommunene.

KKD har opprettet en arbeidsgruppe med deltakelse fra idretten, departementet, fylkeskommuner og KS. Deltakere fra KS er Jørund Nilsen og Astrid Fuglås, Sør-Trøndelag fylkeskommune. Det er holdt 3 møter

Foreløpig kun utredninger av hvilke følger endring eller nyvekting av kriterier kan få for fordelingen mellom fylkene.

Arbeidsgruppe: Kultursjefenes AU –
Ingebjørg Erikstad, Sogn og Fjordane,
Astrid Fuglås, Sør-Trøndelag,
Randi Langøygjelten, Hedmark
Hans L. Clementz, KS
Jørund Nilsen; KS

L) Utdanning

Oppgaver:

- Vurdere drifts- og finansieringsbehov i fbm overføring av fagskoleansvar
- Fylkeskommunenes veiledningsansvar overfor grunnskole og videregående skole
- Voksenopplæring/oppfølging av Tron-utvalget – økonomisk/administrative konsekvenser

En nasjonal konferanse om fagskoleutdanning innen helse og sosialfag ”**Fagskolen – spisskompetanse og karrierevei**” arrangeres i Trondheim 16.-17.september

Fylkesutdanningsjefskollegiet vurderer behovet for egen gruppe her og organiserer dette arbeidet.

KS-ansvar: Lars Møllerud

M) Folkehelse

Status: Folkehelse er nå lovfestet som fylkeskommunal oppgave. Det legges ikke opp til at ressurser skal følge oppgaven. Det konkrete beløpet som innlemmes i rammetilskuddet vil komme i statsbudsjettet i oktober. I forbindelse med samhandlingsreformen vil det også arbeides med en gjennomgang og vurdering av kommuners og fylkeskommuners oppgaver når det gjelder å fremme folkehelse.

Lovfesting av folkehelse var på høring med frist i slutten av februar. På oppdrag av fylkesrådmannskollegiet blei det utarbeidet ei felles momentliste til bruk for fylkeskommunene i deres arbeid med høringsuttalelse. KS og fylkeskommunene var positive til lovfesting, men poengterte behovet for at ressurser måtte følge med.

Representanter for Fylkesordfører-/rådslederkollegiet har hatt møte med statssekretær Aasrud i HOD om saken og fylkesordførerkollegiet vedtok på sitt sommermøte et notat om folkehelsearbeidet som er sendt helseministeren.

Sigrun Vågang

May-Britt Nordli

09/36 Høringsnotat om endringer i barnehageloven - rett til barnehageplass for barn av asylsøkere

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/36

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Bakgrunn:

KS har mottatt en høring om å gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på lik linje med andre barn bosatt i kommuner. Høringen ble gitt en frist på 2 mnd fra juni til august. Det var derfor umulig å lage en styresak. Saken sendes derfor som en orienteringsak.

Sakens fakta:

Rett til barnehageplass trådte i kraft 1. januar 2009. I loven framgår det at barn har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt. Barn av asylsøkere regnes ikke som bosatt før asyl er innvilget og en kommune har tatt dem i mot for varig bosetting. Det er først etter at det er fattet vedtak om oppholdstillatelse og vedkommende er varig bosatt i en kommune at asylsøkere regnes som bosatt i henhold til barnehageloven § 12a. Departementet foreslår nå at en eventuell rett til barnehageplass for barn av asylsøkere gjennomføres ved endring av barnehageloven § 12a andre ledd. Tidspunkt for en eventuell innføring av retten vil departementet komme tilbake til. Det foretas ingen gjennomgang foreløpig av de økonomiske konsekvensene ved en slik lov.

Forslag til lovtekst

Følgende endringer foreslås i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).

§ 12a. Rett til plass i barnehage:

- Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter.

- Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt. Tilsvarende gjelder barn av asylsøkere.
- Kommunen skal ha minimum ett opptak i året. Søknadsfrist til opptaket fastsettes av kommunen.

KS mener at kommunenes plikt til å gi grunnskoletilbud ikke kan sidestilles med rett til barnehage. Grunnskolen er en grunnleggende opplæring som alle barn har behov for mht videre opplæring, uansett om det er i Norge eller hjemlandet. Barnehage er et frivillig tilbud som ikke er nødvendig for barnets videre utdanning. Det er imidlertid av betydning for barn som får opphold i Norge mht norskopplæring. Dette gjelder ikke alle i asylmottak.

KS er enig med departementet om at barn opplever en unormal bosituasjon i et asylmottak. De fleste barn skal imidlertid etter UDI's praksis i dag bo i desentraliserte mottak, dvs at de plasseres i egne leiligheter rundt om i kommunen, og dermed har en mer normal familiesituasjon. At barna bør ha aktivitet i asylperioden er statens ansvar ved asylmottakene. Det er krav til driftsoperatørene at slike aktiviteter skal etableres. Erfaringer har vist at mange mottak ikke har fulgt opp dette ansvaret. Departementet bør derfor sikre at mottakene tilrettelegger gode tilbud i mottakene.

I dag er det 340 barn av asylsøkere i aldersgruppen 0-6 år som har tilbud om barnehage. Dette utgjør om lag 47 pst. av barna. UDI dekker i dag foreldrebetalingen for halvdagsplass i barnehage for barn over fire år og heldagsplass ved behov for enkelte andre asylsøkerbarn. Oppholdstiden i asylmottak kan variere fra to døgn til flere år. Antall asylsøkerbarn vil også variere fra år til år. En individuell rett til barnehageplass for barn av asylsøkere kan innebære økt etterspørsel etter barnehageplasser utover det som i dag antas å være full barnehagedekning. Dagens praksis er at asylmottaket inngår avtale med kommunene om kjøp av barnehageplasser for asylsøkere. Erfaringen er at kommuner som har ledig kapasitet i dag gir et tilbud for asylsøkere. Innføring av rett til barnehage vil med stor sikkerhet øke etterspørselen. Dette vil medføre store utfordringer for de kommunene som i dag sliter med å tilby full barnehagedekning.

KS har på denne bakgrunn gitt uttalelse til høring om rett til barnehage for asylsøkerbarn, se vedlagte sak.

Sigrun Vågeng

Trude Andresen

Vedlegg til sak

HOVEDDOKUMENT

09/37 Forberedelser til FNs klimatoppmøtet (COP 15) i København, 8. – 17. desember 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	22.09.2009	09/37

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Hovedstyret fattet 5.12.2008 følgende vedtak:

- KS forventer at kommunesektoren, på lik linje som under toppmøtet for bærekraftig utvikling i Rio (1992), gis en klar og selvstendig rolle i sluttdokumentene om hvordan verdens byer og kommuner kan bidra til at nasjonale og internasjonale mål blir oppfylt slik at en klimakrise kan unngås. Verdens kommuner vil, om det blir tilrettelagt for det, kunne bidra til betydelig utslippsreducerende og tilpasningsrettede tiltak.
- KS vil bidra aktivt gjennom å delta i Lokale myndigheters klimaveikart - kommunesektorens prosess for å påvirke innholdet i en ny klimaavtale for post Kyoto perioden (etter 2012). Milepæler for arbeidet er klimakonferanser i Poznan (desember 2008), København (juni 2009) og under FNs klimatoppmøte i København (desember 2009).
- KS forventer at kommunesektoren involveres i Regjeringens arbeid fram til klimatoppmøtet i København og at KS sikres deltagelse i den nasjonale delegasjonen som skal forhandle fram en ny klimaavtale for post Kyoto perioden (etter 2012).

Orienteringen bygger for øvrig på orienteringssak til styret datert 2. april 2009 samt brev til miljøvernminister Erik Solheim datert 12. juni 2009.

Status:

Internasjonalt

KS spilte en aktiv rolle både i oppkjøringen til og under den internasjonale klimakonferansen for lokale og regionale myndigheter i København i juni. Hensikten med konferansen var bl.a. å sette fokus på kommunesektorens rolle og betydning i arbeidet for å bekjempe klimaendringer og samtidig utforme et konkret innspill til FNs klimatoppmøte i desember.

Det var under konferansen full enighet om at kommunesektoren skal ta ansvar i klimaarbeidet og at kommunenes viktige plan- og gjennomføringsrolle må anerkjennes av nasjonalstatene i en ny klimaavtale. Slutterklæringen fra konferansen, ”Lokale og regionale myndigheters oppfordring til partene i København”, følger vedlagt. Den er nå å betrakte som kommunesektorens nye posisjonsdokument inn mot FNs klimaforhandlinger². I tillegg er det utarbeidet et dokument som viser hvor samtlige referanser til kommunesektoren er innarbeidet i forhandlingsteksten.

FNs forhandlingstekst til en rammekonvensjon om klimaendringer (”Klimaavtalen”) er imidlertid kontinuerlig under utvikling og internasjonale kommuneorganisasjoner ledet an av UCLG og ICLEI, i samarbeid med en rekke kommuneorganisasjoner og enkeltkommuner verden over, arbeider nå for å sikre referanser til kommunesektoren i forslaget til en ny klimaavtale.

I det reviderte utkastet til avtaletekst (per 22. juni 2009), var det over 100 referanser til regionale og lokale myndigheter, lokalt nivå, lokalsamfunn, lokal politikk, etc. Forhandlingsteksten er delt inn i følgende fem kapitler med antall referanser i parentes:

---

² Erklæringen er utarbeidet i samsvar med FNs utkast til forhandlingstekst for en ny klimaavtale slik den forelå per 1. juni 2009.

I - Felles Visjon for langsiktig handling (1), II - Tilpasning (59), III - Utslippsreduksjoner (26), IV - Finansiering, teknologi og kapasitetsbygging (14) og V - Fleksible finansieringsmekanismer (0). Det er verdt å merke seg at ingen av referansene om utslippsreduksjoner henviser til kommunesektoren i industrialiserte land. Alle referansene her omhandler utslipp i utviklingsland. Det er heller ingen referanser til kommunesektoren knyttet til de fleksible finansieringsmekanismene.

På denne bakgrunn oppfordrer de internasjonale kommuneorganisasjonene alle lands kommuneorganisasjoner og kommunesektoren for øvrig om å ta initiativer overfor nasjonale myndigheter for å sikre at kommunesektoren får innpass i den nasjonale delegasjonen til Partsmøtene og i relevante beslutningsprosesser. En annen viktig oppgave vil være å bistå forhandlingspartene slik at de kan sikre at de oppnådde referansene til kommunesektoren beholdes gjennom sluttforhandlingene fram til endelig avtaletekst. Det er også behov for å styrke teksten mht referanser knyttet til utslippsreduksjoner i industrilandene og finansiering.

Etter formøter i Bonn i juni og august vil de forberedende forhandlingene i København-prosessen nå fortsette med møter i Bangkok i september/oktober og i Barcelona i november.

For å understøtte kommunesektorens egen klimaprosess, vil ICLEI under den siste forhandlingsfasen i København, 9.-17. desember, sette opp en egen Klima Lounge for lokale myndigheter. Loungen vil bl.a. være møteplass for lokale myndigheter som deltar i nasjonale delegasjoner og i øvrige arrangementer. Møteplassen vil også gi anledning for deltagere til å få siste nytt fra de pågående forhandlingene. Ikke minst vil den også kunne utgjøre en viktig arena for møter med strategisk viktige forhandlingsparter (nasjonale myndigheter).

Parallelt med forhandlingene vil København kommune 14. – 17. desember være vertskap for et klimatoppmøte for spesielt inviterte ordfører fra hele verden, under slagordet "Cities Act". Møtet arrangeres sammen med ICLEI og C40 Cities. Her legges det opp til pressekonferanse, rundebordsamtaler, presentasjon av forskningsresultater og en rekke andre evenementer.

Nasjonalt:

KS sendte i juni brev til Miljøvernministeren med anmodning om at KS inkluderes i den nasjonale forhandlingsdelegasjonen til COP 15. I tillegg understreket KS også betydningen av at Regjeringen kan være en spydspiss for å sikre at kommunesektoren kommer sterkere med i den videre forhandlingssprosessen. Dessuten ble det vist til KS' arbeid med en ny finansieringsmodell for lokale klimatiltak.

KS har fått muntlig tilbakemelding om at vi er tildelt en plass i den norske delegasjonen til København. Det er videre berammet et møte med miljøvernministeren den 5. oktober for å drøfte nærmere hvordan kommunesektoren best kan medvirke i de internasjonale klimaforhandlingene. KS vil i møtet vektlegge:

- Samhandling mellom nasjonale og lokale myndigheter om avtaletekst på FNs rammekonvensjon om klimaendringer,
- Partnerskapsmodeller (Livskraftige kommuner, Grønne Energikommuner og Framtidens byer)
- Nye finansieringsmekanismer med vekt på klimafond.

KS vil også ta opp praktiske forhold knyttet til deltagelse i delegasjonen.

KS roller under klimakonferansen, COP 15.

For å sikre KS en mest mulig effektiv og målrettet politisk tilstedeværelse under COP 15 har administrasjonen opprettet en liten ad hoc gruppe under Klimasatsingen med formål å:

- Innhente fortløpende informasjon om de pågående preforhandlingene fra nasjonale myndigheter (MD) og internasjonale organisasjoner sterkt involvert i den parallelle kommuneprosessen (UCLG, ICLEI og CEMR).
- Ha en løpende dialog med den norske forhandlingsledelsen om de norske posisjonene som grunnlag for å påvirke den norske forhandlingsledelsen til å fremme at manglende referanser om kommunesektoren tas inn i forhandlingsteksten. Vider at foreliggende referanser til kommunesektoren blir stående fram til endelig forhandlingstekst foreligger.
- Utvikle en informasjons- og kommunikasjonsplan for KS' arbeid med COP 15-prosessen.
- Utarbeide en mer detaljert opplegg for KS' og kommunenes deltagelse og involvering under COP 15. Et viktig moment vil være å få avklart ambisjonsnivå på politisk og administrativ deltagelse med utgangspunkt i at KS har fått en representant med i den norske delegasjonen til København. Administrasjonen vil komme tilbake med en orientering om dette.

Sigrun Vågeng

May Britt Nordli

Vedlegg til sak

Ny-LOCAL AND
REGIONAL GOVERNMENT